ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00100 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

8.12.2022

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 290/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä sekä laeiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain ja ratalain 74 §:n muuttamiseksi

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto hallituksen esitykseen HE 290/2022 vp eduskunnalle.

ITS Finland ry on älykkään liikenteen verkosto, jonka vuoksi lausuntomme koskee ensisijaisesti älykkään liikenteen toimialaan, suoraan tai välillisesti, liittyviä näkökulmia. Viime vuosina verkostossamme ovat korostuneet älyliikennepainotusten rinnalla liikennejärjestelmän kestävyys ja erityisesti digitalisaation mahdollisuudet yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamisessa.

ITS Finland toimii digitaalisen liikenteen ja kuljetuksen kehittämisen yhteistyöfoorumina kooten hallinnon, tutkimuksen ja elinkeinoelämän toimijat yhteen. ITS Finland on voittoa tavoittelematon asiantuntijaverkosto, johon kuuluu yli 100 jäsenorganisaatiota, joissa työskentelee yli 30 000 työntekijää. Yhdistyksen tavoitteena on edistää liikenteen digitalisaation ja uusien palvelujen toteuttamisen yleisiä edellytyksiä sekä tehdä tunnetuksi tieto- ja viestintätekniikan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Tausta

Smart TEN-T -direktiivin täytäntöönpanemiseksi ehdotetaan säädettäväksi laki, jossa määritellään soveltamisalaan kuuluvien TEN-T -verkon hankkeiden hallinnollisten lupakäsittelyiden enimmäiskestosta. Tämä enimmäiskestoaika olisi neljä vuotta ja sen piiriin kuuluisivat mm. väylälakien mukaiset tie- ja ratasuunnitelmat, osa YVA-menettelyä, vesilupa ja ympäristölupa. Kansallisesti nimetyn viranomaisen ohjaus-, neuvonta- ja valvontatehtävä osoitettaisiin Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain päätöksentekomenettelyä maantien toiminnallisen luokan määrittämiseksi koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaisi jatkossa maantien kuulumisen valta-, kanta-, seutu- tai yhdysteihin Väyläviraston tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä. Laissa säädettäisiin lisäksi vuorovaikutuksesta esityksen valmistelussa.

ITS Finland ry
Mikonkatu 9
00100 HELSINKI
www.its-finland.fi

LAUSUNTO

8.12.2022

Lausunto

Direktiiviä sovelletaan hankkeissa, jotka ovat osa direktiivin liitteessä mainittuja TEN-T-ydinverkon ennalta yksilöityjä osuuksia ja ydinverkkokäytäviin liittyvissä muissa maantie-, rautatie-, satama- tai lentoasemainfrastruktuuriin liittyvissä hankkeissa, joiden kokonaiskustannukset ylittävät 300 miljoonaa euroa. Lain valmisteluvaiheessa tämän kokoluokan hankkeita ei ole Suomessa suunnitteilla maanteitä, lentoasemia tai satamia koskien, eikä sellaisia ole näkyvissä myöskään lähitulevaisuudessa. Rataverkolle tällaisia hankkeita on suunnitteilla. Eli käytännössä uuden lain piiriin kuuluvia hankkeita ei Suomessa juurikaan esiinny.

Lain keskeisin tavoite on priorisoida ja varmistaa suurten TEN-T-ydinverkon hankkeita eteneminen jouhevasti, joka sinänsä on hyvä tavoite. Toisaalta tuon mittaluokan hankkeet priorisoidaan muutenkin eli laki lähinnä varmistaa ja raamittaa nykyisen käytännön.

ITS Finland kannattaa lupamenettelyjen selkeyttämistä ja aikataulullista raamittamista. Vaikka hallituksen esityksessä ja lausuntopyynnössä ei olekaan kysymys lupamenettelyn sisällöstä, niin samalla on todettava, että tulevina vuosina TEN-T verkkoon investoidaan jopa satoja miljardeja. Euroopan kilpailukyvyn kannalta on erittäin iso kysymys, mitä rahalla saada aikaan. Liikenteen digitalisaatioon, ja sitä kautta liikennejärjestelmän tehokkuuteen ja tuottavuuteen panostaminen on yksi parhaista, ellei peräti paras, kohteista.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain päätöksentekomenettelyä maantien toiminnallisen luokan määrittämiseksi koskevia säännöksiä. Tässä lakimuutosehdotuksessa ei muuteta maanteiden valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin jakamisen perusteita tai luokituksen vaikutuksia ja merkitystä. Lakimuutoksen tavoitteena ei ole uudistaa itse luokittelua, vaan mahdollistaa tarpeellisten päivitysten sujuva toteuttaminen erityisesti tiehankkeiden yhteydessä.

ITS Finland suhtautuu myönteisesti lakimuutokseen. Vaikka lakimuutosehdotuksessa ei muuteta itse luokittelua, niin tulevaisuudessa olisi hyvä lisätä pyörätiet mukaan uutena luokkana maanteiden alle. Pyöräilyn sähköistyessä, pyöräilystä voisi tulla vielä huomattavasti nykyistä suositumpi liikkumisväline myös seudullisessa liikkumisessa. Pyöräilyn asemaa suunnittelupöydillä tulisi vahvistaa ottamalla se virallisesti mukaan maantieluokitukseen.

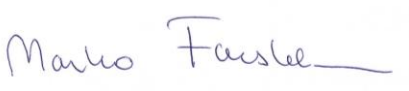
Huomautus. Hallituksen esityksessä on sivuilla 78 ja 83 seuraava lause, jossa on kirjoitusvirhe: *”Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaa maantien kuulumisen valta-, kata- seutu- tai yhdysteihin.”*

Lopuksi

Eurooppalainen liikennepolitiikka ja liikennesektori ovat monimuotoisen muutoksen kohteena, jonka merkittävimpänä ajurina toimii yhdessä sovitut velvoitteet liikenteen päästöjen alentamiseksi. Tämän systeemisen muutoksen tavoitteena on digivihreä siirtymä, jonka toteutuksessa tärkeimmät työkalut

ovat digitalisaatio, palveluistuminen ja sähköistyminen. Nämä näkökulmat olisi hyvä olla aina mukana tavalla tai toisella, kun liikennealan lainsäädäntöä muutetaan ja uudistetaan.

Kunnioittavasti,



Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja
ITS Finland ry